

Warszawa, grudzień 2013

Jednolity tytuł wykonawczy

dr Marek Konrad Stachowski
mstachowski@prawnakancelaria.eu

Jednolity tytuł wykonawczy.

Wszczęcie administracyjnego postępowania egzekucyjnego następuje, jeżeli wierzyciel, po upływie terminu do wykonania przez zobowiązanego obowiązku, przesłał mu pisemne upomnienie, zawierające wezwanie do wykonania obowiązku z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego, chyba że przepisy szczególne inaczej stanowią. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte dopiero po upływie 7 dni od dnia doręczenia tego upomnienia (art. 3a. § 2 pkt. 2 w zw. z art. 15 par. 1 p.e.a).

Egzekwowanie obowiązku określonego w art. 2 p.e.a. prowadzone jest przez organy egzekucyjne na podstawie ustawy o postępowanie egzekucyjnym w administracji z wykorzystaniem stosownych środków przymusu służących do prawidłowego wykonania lub zabezpieczenia wykonania obowiązków ciążących na dłużniku, jako adresacie aktu prawnego (decyzji lub postanowienia jak również wynikających orzeczeń lub innych aktów prawnych wydanych przez właściwe organy obcych państw). Obowiązkiem wynikającym bezpośrednio z przepisu prawa jest taki obowiązek, którego wszystkie istotne cechy zostały określone przez normę prawa. Tak więc prawo wskazuje:

- 1) podmiot, na którym ciąży obowiązek,
- 2) okoliczności prowadzące do aktualizacji obowiązku, oraz
- 3) zakres obowiązku.

Wydanie decyzji w sprawie tego rodzaju obowiązków jest niedopuszczalne. Ponieważ przepisy prawa miejscowego stanowią źródło powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 ust. 2 Konstytucji), należy uznać, że egzekucji administracyjnej mogą być poddane również obowiązki wynikające bezpośrednio z przepisów prawa miejscowego, jeśli mieszczą się w wykazie obowiązków zawartym w art. 2 § 1 oraz nie zastrzeżono dla nich trybu egzekucji sądowej (zob. komentarz do art. 2 § 1 pkt 3).[1] Obowiązki wynikające z przepisów porządkowych są obowiązkami o charakterze niepieniężnym w rozumieniu art. 2 § 1 pkt 3 i podlegają egzekucji administracyjnej[2].

Pojęcie jednolitego tytułu wykonawczego dalej jako j.t.w. do p.e.a zostało wprowadzone zmianą z dnia 21 listopada 2011 r. poprzez wprowadzenie art. 1 a pkt. 4c zw. z art. 3 pkt 3, art. 26 i nst. z wyłączeniem przepisów § 2-4 i 6, art. 27, art. 27a, art. 28b i art. 29 (art. 26 p.e.a.), jak również do art. 773. § § 21a k.p.c.

Pod pojęciem j.t.w. ustawodawca rozumie dokument państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 3 pkt 3 Ustawie z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych[3], jako jednolity formularz służący do powiadomienia - dokument wystawiony przez organ egzekucyjny, wierzyciela albo państwo członkowskie, dołączony do wniosku o powiadomienie stanowiący załącznik do wniosku o odzyskanie należności pieniężnych, o których mowa w art. 2 pkt 1-6 przywołanej ustawy.

Uzasadnieniem wprowadzenia j.t.w. było wprowadzenie Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1189/2011 z dnia 18 listopada 2011 r. ustalające szczegółowe przepisy dotyczące niektórych przepisów dyrektywy Rady 2010/24/UE w sprawie wzajemnej pomocy przy odzyskiwaniu wierzytelności dotyczących podatków, ceł i innych obciążeń[4], które uchylilo Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1179/2008 z dnia 28 listopada 2008 r. ustalające szczegółowe zasady wdrożenia niektórych przepisów dyrektywy Rady 2008/55/WE w sprawie wzajemnej pomocy przy dochodzeniu należności pieniężnych z tytułu niektórych opłat, ceł, podatków, kar, grzywien i innych obciążeń administracyjnych.

Rozporządzenie nr 1189/2011 z dnia 18 listopada 2011 r. szczegółowo określa sposób postępowania organów administracyjnych Państw członkowskich w zakresie udzielania pomocy przy dochodzeniu należności z tytułu niektórych opłat, ceł, podatków i innych obciążeń.

Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem wszystkie wnioski o udzielenie informacji, powiadomienie, odzyskanie wierzytelności lub podjęcie środków zabezpieczających (zwanymi dalej "wnioskami o udzielenie pomocy") wraz ze wszystkimi uzupełniającymi instrumentami, formularzami i innymi dokumentami, a także wszelkie inne informacje przekazywane w odniesieniu do tych wniosków przesyłane są przez sieć CCN[5] chyba, że jest to niewykonalne z przyczyn technicznych. Powyższe dokumenty przekazywane są w formie elektronicznej lub jako wydruk posiadają takie same skutki prawne jak dokumenty przesyłane pocztą. W przypadku, gdy wniosek nie może zostać przesłany za pomocą sieci CCN wówczas wysyłany jest za pośrednictwem poczty (operatora pocztowego). W takim przypadku stosuje się następujące zasady:

- a) wniosek jest podpisany przez odpowiednio upoważnionego do przedłożenia takiego wniosku urzędnika organu wnioskującego;
- b) standardowy formularz towarzyszący wnioskowi o powiadomienie, o którym mowa w art. 8 ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2010/24/UE (zwany dalej "jednolitym formularzem służącym do powiadomienia") lub jednolity tytuł wykonawczy umożliwiający egzekucję we współpracującym państwie członkowskim, o którym mowa w art. 12 tej dyrektywy, jest podpisany przez należycie upoważnionego urzędnika organu wnioskującego;
- c) jeżeli do wniosku załączono kopię dokumentu innego niż jednolity formularz służący do powiadomienia lub jednolity tytuł wykonawczy umożliwiający egzekucję we współpracującym państwie członkowskim, organ wnioskujący poświadcza zgodność tej kopii z oryginałem poprzez umieszczenie na niej wpisu "kopia zgodna z oryginałem" w języku urzędowym lub w jednym z języków urzędowych państwa członkowskiego, w którym ma on swoją siedzibę, a także nazwisko urzędnika uwierzytelniającego oraz datę uwierzytelnienia[6].

Nadto należy zwrócić uwagę, że wniosek o udzielenie pomocy organ może złożyć w związku z jedną lub kilkoma wierzytelnościami, o ile wierzytelności te można odzyskać od jednej i tej samej osoby. Zaś zakres podmiotowy może obejmować:

- a) dłużnika głównego lub dłużnika solidarnego;
- b) osoby innej niż dłużnik (solidarny), odpowiedzialnej za zapłatę podatków, ceł i innych obciążeń, lub odpowiedzialnej za inne wierzytelności związane z tymi podatkami, cłami i innymi obciążeniami na mocy przepisów prawnych obowiązujących w państwie członkowskim, w którym organ wnioskujący ma swoją siedzibę;
- c) wszelkich osób trzecich przechowujących aktywa należące do jednej z osób wymienionych w lit. a) lub b), bądź mających wobec do jednej z tych osób dług.

Wystąpienie z wnioskiem przez organ współpracujący nie oznacza, że organ, do którego został skierowany wniosek o udzielenie informacji nie może odmówić pomocy. Odmowa udzielenia pomocy może nastąpić w następujących przypadkach a współpracujący nie jest zobowiązany do dostarczenia informacji:

- a) których nie mógłby otrzymać do celów odzyskiwania podobnych wierzytelności powstałych we współpracującym państwie członkowskim;
- b) które ujawniałyby jakiegokolwiek tajemnice handlowe, przemysłowe lub zawodowe;
- c) których ujawnienie mogłoby zagrażać bezpieczeństwu lub być sprzeczne z porządkiem publicznym współpracującego państwa członkowskiego[7].

Odmowa udzielenia pomocy następuje w formie decyzji w terminie trzydziestu dni. Trzydziestodniowy termin na wydanie decyzji odmawiającej udzielenia pomocy określony

w art. 5 w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1189/2011 z dnia 18 listopada 2011 w art. 5 jest terminem zbieżnym z art. 35 par 3 k.p.a.

Organ współpracujący nie może odmówić udzielenia informacji na podstawie złożonego wniosku tylko z tego powodu, że informacje znajdują się w posiadaniu banku, innej instytucji finansowej, przedstawiciela lub pełnomocnika lub powiernika lub też, dlatego, że dotyczą one udziałów własnościowych w danym podmiocie. Zgodnie z dyspozycją dotyczącą o elementach decyzji administracyjnej organ odmawiający udzielania pomocy zobowiązany jest do jej uzasadnienia.

Złożenie wniosku o udzielenie pomocy przez organ innych Państwa będącego członkiem Unii Europejskiej nakłada obowiązek na organy państwa, do którego złożony został wniosek obowiązek przeprowadzenia stosownego postępowania administracyjnego, które to prowadzone jest według przepisów o postępowaniu administracyjnym danego państwa. Tym samym wykluczona jest możliwość stosowania procedur administracyjnych państwa składającego wniosek. Nadto należy zauważyć, że organ państwa składający wniosek o udzielenie pomocy może owy wniosek w dowolnym momencie wycofać, co następuje również na podstawie decyzji.

Jednolity tytuł wykonawczy umożliwiający egzekucję zawiera, co najmniej następujące informacje określone w art. 12 Dyrektywy Rady 2010/24/UE z dnia 16 marca 2010, zaś jego szczegółowy wzór zawiera załącznik do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1189/2011 z dnia 18 listopada 2011 r.

Jednolity tytuł wykonawczy może zostać wystawiony nie tylko wobec jednego podmiotu i wobec jednej określonej wierzytelności, ale swym zakresem może obejmować kilka wierzytelności i kilka osób, zgodnie z pierwotnym tytułem wykonawczym umożliwiającym egzekucję we wnioskującym państwie członkowskim.

Postępowanie egzekucyjne wszczęte na podstawie żądania przeprowadzenie egzekucji przez kraj wystawiający j.t.w. w kraju realizującym owe żądanie odbywa się na podstawie przepisów krajowych. Zatem w przypadku prowadzenie egzekucji na terenie Polski na podstawie j.t.w. odbywać się o przepisy ustawy postępowanie egzekucyjne w administracji (Dz.U.2012.1015 ze zm.).

W przypadku, gdy tytuły wykonawcze umożliwiające egzekucję kilku wierzytelności we wnioskującym państwie członkowskim zostały już zastąpione globalnym instrumentem umożliwiającym egzekucję tych wszystkich wierzytelności w tym państwie członkowskim, jednolity tytuł wykonawczy umożliwiający egzekucję we współpracującym państwie członkowskim może opierać się na pierwotnych tytułach wykonawczych umożliwiających egzekucję we wnioskującym państwie członkowskim lub na globalnym instrumencie zawierającym te pierwotne instrumenty we wnioskującym państwie członkowskim. Zatem aby odzyskać wierzytelności, w odniesieniu, do których wystąpiono z wnioskiem o udzielenie pomocy, współpracujące państwo członkowskie może skorzystać z jednolitego tytułu wykonawczego umożliwiającego egzekucję w tym państwie członkowskim sporządzonego w jego języku urzędowym lub w jednym z jego języków urzędowych, zgodnie z obowiązującym w tym państwie prawem krajowym. Jednolity tytuł wykonawczy umożliwiający egzekucję we współpracującym państwie członkowskim, załączony do wniosku o odzyskanie wierzytelności lub podjęcie środków zabezpieczających, uzupełniany jest przez organ wnioskujący lub na jego odpowiedzialność, na podstawie pierwotnego tytułu wykonawczego umożliwiającego egzekucję we wnioskującym państwie członkowskim. Kwestia odpowiedzialności wiąże się z możliwością wystąpienia

przez dłużnika o odszkodowanie lub zwrot wyegzekwowanej kwoty, w przypadku, gdy egzekucja została niesłusznie przeprowadzona.

Kwoty wyegzekwowane, które mają zostać przekazane organowi wnioskującemu, przekazywane są organowi wnioskującemu w walucie współpracującego państwa członkowskiego i nie mogą powodować uszczerbku od daty otrzymania wnioski o odzyskanie wierzytelności w odniesieniu do odsetek za zwłokę płatności, zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi obowiązującymi we współpracującym państwie członkowskim. Nadto organ współpracujący może, jeżeli pozwalają na to przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne obowiązujące we współpracującym państwie członkowskim, odroczyć dłużnikowi spłatę lub zezwolić na spłatę należności w ratach i naliczyć stosowne odsetki. Organ współpracujący informuje następnie o takiej decyzji organ wnioskujący. Organ współpracujący bez uszczerbku dąży do odzyskania od zainteresowanych osób i zatrzymania kwoty kosztów poniesionych w związku z odzyskiwaniem wierzytelności, zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi współpracującego państwa członkowskiego. Nadto należy pamiętać, że w myśl Dyrektywy Rady 2010/24/UE państwa członkowskie zrzekają się wszystkich wzajemnych roszczeń o zwrot kosztów wynikających ze wzajemnej pomocy, którą państwa te świadczą sobie nawzajem na mocy niniejszej dyrektywy. Co nie oznacza, że w przypadku, gdy odzyskanie wierzytelności stwarza szczególne problemy, wiąże się z bardzo wysokimi kosztami lub dotyczy przestępczości zorganizowanej, organ wnioskujący i organ współpracujący nie mogą dokonać w sprawie zwrotu kosztów uzgodnień odpowiednich do danego przypadku.

Nie mniej niezależnie od powyższego wnioskujące państwo członkowskie pozostaje zobowiązane wobec współpracującego państwa członkowskiego do zwrotu wszelkich kosztów i wyrównania wszelkich strat poniesionych w wyniku czynności uznanych za nieuzasadnione ze względu na istotę wierzytelności albo ważność tytułu wykonawczego umożliwiającego egzekucję lub środki zabezpieczające wydane przez organ wnioskujący.

Jeżeli waluta państwa członkowskiego organu współpracującego jest inna niż waluta państwa członkowskiego organu wnioskującego, organ wnioskujący podaje kwotę wierzytelności do odzyskania w obu walutach.

Wartość wierzytelności określa według ostatnie kursu walut określonego i ogłoszonego w ***Dzienniku Urzędowym Unii***. Zatem nie ma zastosowania zasada przeliczenia wyegzekwowanej kwoty w walucie obcej w chwili przekazania po kursie NBP, jaka choćby występuje w art. 783. § 1 k.p.c. Przekazanie odzyskanych kwot następuje w terminie dwóch miesięcy od daty zakończenia procedury odzyskiwania wierzytelności. Bez względu na kwoty pobrane przez organ współpracujący z tytułu odsetek zaś wierzytelność uważa się za odzyskaną proporcjonalnie do odzyskanej kwoty wyrażonej w walucie krajowej państwa członkowskiego organu współpracującego.

Literatura

[2] Kotulski M., Akty prawa miejscowego stanowione przez samorząd terytorialny, Sam.Teryt. 2001, nr 11, s. 28.

[3] Wzajemna pomoc przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz.U.2013.1289).

[4] Dziennik Urzędowy L 302 , 19/11/2011 P. 0016 - 0027, data rozpoczęcia obowiązywania od 1 stycznia 2012

r.

[5] Zob. decyzją nr 1/1999 Wspólnego Komitetu WE/EFTA ds. wspólnego tranzytu wymaga utworzenia międzynarodowej sieci komputerowej w celu umożliwienia wymiany informacji między właściwymi organami Umawiających się Stron w ramach Konwencji z dnia 20 maja 1987 r. o wspólnej procedurze tranzytowej, zwanej dalej "Konwencją"; Decyzja nr 2/1999 Wspólnego Komitetu WE/EFTA ds. Wspólnego Tranzytu przewiduje, że CCN/CSI stosują Umawiające się Strony Konwencji oraz, że udział finansowy krajów partnerskich oraz inne związane z tym problemy będą rozstrzygane w drodze wzajemnego porozumienia między Wspólnotą a każdym krajem partnerskim.

[6] Artykuł 2 pkt 3 lit. A,b,c., Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1189/2011 z dnia 18 listopada 2011 r.

[7] Dyrektywa Rady 2010/24/UE z dnia 16 marca 2010 r. w sprawie wzajemnej pomocy przy odzyskiwaniu wierzytelności dotyczących podatków, ceł i innych obciążeń, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L84, zobacz również Ustawę o pomoc przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz.U.2013.1289).

dr Marek Stachowski